

Eltérő ritmusban

VISSZHANG - LVIII. évfolyam, 51-52. szám, 2014. december 19.

Lapjuk múlt heti számában olvasom Lipovecz Iván *Vaku* rovatában, hogy milyen kellemetlen helyzetbe került a német belpolitika öregje, a 95 éves Helmut Schmidt. A szerző a volt szociáldemokrata kancellár ifjúságának „gyanús pettyei”-ről ír. Schmidt élő szobor ma Németországban, ezért egyszerre tabu- és szobordöntés fiatalkori énjének, meggyőződésének felemlegetése.

Ugyanitt olvasható írás az antináci *Fehér Rózsa* mozgalomról (Isztray Simon: *A vádirat hátoldala*, ÉS, 2014/50., dec. 12.). A Scholl testvérek és társaik aktív fellépése az embertelen diktatúra ellen minden történelemtankönyvben szerepel Németországban. Életük és haláluk a szabadság és demokrácia melletti kiállás megkerülhetetlenül szép példája; kompromisszum nélküli radikalizmus a jó mellett.

A fejemben azért kapcsolódik össze a két történet, mert azonos korú fiatalokról van szó. Helmut Schmidt és Hans Scholl 1918-ban, Sophie Scholl 1921-ben született. 15 és 12 évesek Hitler hatalomra jutásakor, fiatal felnőttek a háború kitörésekor. A kancellárról ismeretes, hogy részt vett a német háborús masinéria működtetésében, a hátszobban és a fronton is. Belesimult a rendszerbe. Hogy milyen megfontolásból, nem tudjuk. Katona lett, légvédelmis, a végén brit hadifogoly. 1945-ben 26 éves. Szimpatizált a náciizmussal? Nem tudni. Bizonyára, legalábbis elfogadta, nyilván csökkenő lelkesedéssel. Sophie Scholl esetében Isztray Simon kiemeli a családi hátteret, Inge nővére pietista-misztikus vallásosságát, ami esetében megalapozhatta a szellemi fordulatot.

Lehet-e messzemenő következtetéseket levonni az azonos korú fiatalok eltérő pályafutásából a náci korszakban? Szerintem nem, vagy legalábbis semmi esetre sem gondolnám túlságosan elmarasztalni a későbbi sikeres politikust. Több mint 30 éves pedagógiai tapasztalatom szerint a fiatalok érési folyamata meglehetősen eltérő ritmusokat tud produkálni: ki korábban, ki később érik, kinek pedig sosem nő be a feje lágya. Az önmegvalósítás, a karriervágy erős a fiatal Schmidtben, enélkül később sem érhetett volna a csúcsra! Az illeszkedés és elszakadás eltérő taktikai mélyen jellemzőek az egyéniségre, a vérmérsékletre.

A kancellár és a mártír testvérek viselkedésének „összehasonlító elemzése” nem tanulságok nélküli, de a legfontosabb, hogy színes a világ. Ezért szerintem nincs sok politikai haszna, illetve nem vezet sehová a baloldali ellenzék azon törekvése, hogy Orbán Viktoron állandóan számon kéri 25 évvel ezelőtti liberális nézeteit, antiklerikalizmusát stb. A 26–28 éves Fidesz-vezér éretlen és kialakulatlan volt. Most látjuk az érett politikust. Ez lett belőle.

Ami pedig a gyanús pettyeket illeti, nehéz hinnem makulátlan koncepcióban.